

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3259/2021
31.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Дејан Живковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, Београд, чији је заступник Војно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2742/19 од 25.02.2021. године, у седници одржаној дана 31.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца и **ПРЕИНАЧАВАЈУ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2742/19 од 25.02.2021. године и пресуда Вишег суда у Београду П 6803/18 од 01.11.2018. године, тако што се **УСВАЈА** тужбени захтев и **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србија, Министарство одбране да тужиоцу АА из ... на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности исплати износ од 80.000,00 динара са законском затезном каматом од 01.11.2018. године до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде, под претњом принудног извршења.

У преосталом делу **ОДБИЈА СЕ** као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2742/19 од 25.02.2021. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 90.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 6803/18 од 01.11.2018. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде права личности исплати износ од 200.000,00 динара са законском затезном каматом од 01.11.2018. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 6.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2742/19 од 25.02.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда

Вишег суда у Београду П 6803/18 од 01.11.2018. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ број 72/11 са каснијим изменама и допунама), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиоца делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом тужиоца указује се на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, због које се ревизија, у складу са чланом 407. став 1. тачка 1. до 3. ЗПП, не може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у резервном саставу Војске Југославије ВП ... Јаково, у периоду мобилизације од 18.05.1999. године до 25.06.1999. године. Према списковима исплаћених накнада војним обвезницима, тужиоцу су исплаћене ратне дневнице и то за период од 18.05.1999. године до 31.05.1999. године, за 12 дана укупно 810,00 динара, односно износ од по 67,50 динара по дану, а за период од 01.06.1999. године до 25.06.1999. године, за 20 дана укупно 1.200,00 динара, односно износ од по 60,00 динара по дану, што је тужилац потврдио својим потписом на исплатним списковима. Тужилац није остварио субвенције због боравка на ратишту у периоду мобилизације и није тражио признавање стажа у двоструком трајању за период мобилизације. Споразумом закљученим 11.01.2008. године, између Влада Републике Србије и Штрајкачког одбора ратних војних резервиста неразвијених општина Куршумлија, Лебане, Бојник, Житорађа, Дољевац, Прокупље и Блаце, тужена се обавезала да резервистима из наведених општина исплати ратне дневнице у више месечних рата. Закључком Владе Републике Србије од 17.01.2008. године, одређено је да се пренос новчаних средстава изврши на посебне рачуне наведених седам општина, те да се ратним војним резервистима из ових општина исплати новчана накнада у складу са закљученим споразумом, под условом да се та лица одрекну свих потраживања у споровима које су водили пред надлежним судовима против Републике Србије ради исплате накнаде.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев налазећи да тужилац није дискриминисан, с обзиром да су му за цео период боравка на ратишту исплаћене ратне дневнице у складу са тада важећим Правилником о накнади путних и других трошкова у Војсци Југославије и да тужилац није доказао да ли и који износ је тужена пропустила да му исплати у складу са Правилником о накнади путних и других трошкова у Војсци Југославије, нити је предложио вештачење на ту околност, није доказао ко је и по ком основу увећане износе примио у односу на износе који су њему исплаћени за цео период мобилизације, односно није доказао да се налазио у истој чињеничној и правној ситуацији са резервистима који имају пребивалиште на територији општине из Споразума закљученог са туженом и Закључка Владе РС, због чега нису испуњени услови из члана 172 ЗОО у вези са чланом 21 Устава РС и 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом тужиоца указује да су нижестепени судови приликом доношења нижестепених пресуда погрешно применили материјално право када су закључили да није било дискриминације тужиоца при исплати ратних дневница.

Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС“ број 22/09), ступио је на снагу 07.04.2009. године, односно након извршене предметне дискриминаторске радње, па су судови постојање дискриминаторског понашања тужене према тужиоцу правилно ценили непосредном применом члана 21. Устава Републике Србије и члана 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Дискриминација представља

свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лица или групе, као и на чланове њихових породица или њему блиских лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на било ком основу (раси, држављанству, националној или верској припадности, језику, политичком убеђењу, полу, пребивалишту и др.). Лица која указују да је у односу на њих извршена дискриминација у обавези су да пред судом докажу да су неједнако третирани у односу на друга лица која су у истој или сличној ситуацији, док је тужена (односно лице на чије се дискриминаторско понашање тужбом указује) дужна да докаже постојање објективног и оправданог разлога за различитост у поступању.

Чланом 154. став 1. ЗОО („Службени лист СФРЈ“ бр. 29/78 са каснијим изменама и допунама) прописано је да ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Одредбом члана 155. истог закона, прописано је да је штета умањење нечије имовине (обична штета) и спречавање њеног повећања (измакла корист), као и nanoшење другоме физичког или психичког бола или страха (нематеријална штета). Одредбом члана 200. став 1. ЗОО, прописано је да за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству. Ставом 2. наведеног члана, прописано је да ће приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и висини њене накнаде, суд водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Према решењу о изменама решења о утврђивању износа дневнице за службено путовање, накнаде трошкова због одвојеног живота од породице, накнаде дела трошкова исхране у току рада и вредности бода за обрачунавње накнаде дела трошкова за становање ("Службени војни лист" број 6/99 од 25.03.1999. године), донетог на основу Правилника о накнади путних и других трошкова у Војсци Југославије, измењене су тачке 1. и 2. решења о утврђивању износа дневнице за службено путовање, накнаде трошкова због одвојеног живота од породице, накнаде дела трошкова исхране у току рада и вредности бода за обрачунавње накнаде дела трошкова за становање ("Службени војни лист" број 3/99) тако што је утврђено да ће дневница за службено путовање од 01.04.1999. године износити 90,00 нових динара. Према решењу о изменама решења о утврђивању износа дневнице за службено путовање, накнаде трошкова због одвојеног живота од породице, накнаде дела трошкова исхране у току рада и вредности бода за обрачунавње накнаде дела трошкова за становање ("Службени војни лист" број 20 од 17.06.1999. године), измењене су тачке 1. до 3. решења о утврђивању износа дневнице за службено путовање, накнаде трошкова због одвојеног живота од породице, накнаде дела трошкова исхране у току рада и вредности бода за обрачунавње накнаде дела трошкова за становање ("Службени војни лист" број 3/99, 6/99 и 17/99) тако што је утврђено да ће дневница за службено путовање од 11.06.1999. године износити 80,00 нових динара.

Тужилац у овој парници захтева накнаду нематеријалне штете због дискриминације у односу на ратне резервисте из општина са којима је тужена закључила споразум, а који су наплатили своја потраживања на име ратних дневница. Код утврђеног да су тужиоцу ратне дневнице за период мобилизације од 18.05.1999. године до 31.05.1999. године, исплаћене у висини од по 67,50 динара по дану, а за период од 01.06.1999. године до 25.06.1999. године у износу од по 60,00 динара по дану, да је решењима о изменама решења о утврђивању износа дневнице за службено путовање, накнаде трошкова због одвојеног живота од породице, накнаде дела трошкова исхране у току рада и вредности бода за обрачунавње накнаде дела трошкова за становање, донетих

на основу Правилника о накнади путних и других трошкова у Војсци Југославије, одређено да ће дневница за службено путовање од 01.04.1999. године износити 90,00 нових динара, а од 11.06.1999. године износити 80,00 нових динара, који износи су цитирани првостепеном пресудом, произлази да тужиоцу ратне дневнице нису исплаћене у целости у складу са наведеним правилником. Са изложеног не може се прихватити закључак нижестепених судова да тужилац није доказао висину неисплаћене разлике дневнице када је делимична исплата износа била неспорна у току парнице, а прописана висина изричито произлази из цитираних правилника и решења. Како је на основу споразума од 11.01.2008. године, извршена исплата ратних дневница само војним резервистима са територија седам наведених општина и то само по основу њиховог пребивалишта на територији тих општина, без претходне провере, односно утврђења њиховог социјалног статуса, основано се наводима ревизије указује да оваквим поступањем тужене јесте извршена дискриминација у односу на војне резервисте који имају пребивалиште на територији других општина, па и у односу на тужиоца, који је био у истој ситуацији као и резервисти са територија наведених седам општина – учествовао у борбеним дејствима у току НАТО бомбардовања 1999. године и по том основу остварио право на исплату ратних дневница у целости, што у конкретном случају тужена није учинила у потпуности већ делимично. Наиме, током поступка тужена није доказала да је тужиоцу извршила уплату ратних војних дневница у складу са Правилником о накнади путних и других трошкова у Војсци Југославије, а терет доказивања тих чињеница је био на туженој у складу са чланом 231. ЗПП.

Због наведеног, а имајући у виду све околности од значаја за одлуку о висини правичне накнаде, по налажењу овог суда, тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете припада као правична новчана накнада у износу од 80.000,00 динара. Досуђивање накнаде у већем износу било би противно циљу коме служи та накнада и поговодвала би тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом, што би било у супротности са одредбом члана 200. став 2. ЗОО. Због наведеног, ревизија тужиоца је делимично основана, па су нижестепене пресуде делимично преиначене у делу става првог изреке, а преко износа од 80.000,00 динара до тражених 200.000,00 динара, ревизија одбијена, као неоснована.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом и другом изреке.

Како је тужилац успео у поступку по ревизији, на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају му трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то: на име састава тужбе у износу од 6.000,00 динара, за заступања на три одржана рочишта у износу од 7.500,00 динара, на име састава две жалбе износ од по 12.000,00 динара, као и на име састава ревизије износ од 12.000,00 динара, све према АТ важећој у време предузимања ових парничних радњи. Тужиоцу је признат и трошак на име судске таксе на тужбу, првостепену одлуку и жалбу у износу од по 5.100,00 динара и ревизију у износу од 10.200,00 динара, све према ТТ. На досуђени износ трошкова тужиоцу припада и законска затезна камата од извршности до исплате, у складу са чланом 277. ЗОО.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић